

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНІВ

Алгоритм розвитку екологічного туризму геолого-географічного спрямування у регіонах України

Деревська К. І.^{1,2}, Спиця Р. О.³, Мирижук Є. О.³, Сільченко Г. В.⁴

¹Національний університет «Києво-Могилянська академія»,

²Національний науково-природничий музей НАН України,

³Інститут географії НАН України,

⁴ПП «Екком плюс»

derevska@ukma.edu.ua

Для збереження природних ландшафтів, водних, лісових і земельних ресурсів країни важливим є популяризація наук про Землю серед громадян.

Одним з головних чинників розкриття рекреаційно-туристичного потенціалу регіонів України, покращення туристичної привабливості місцевих природних локацій, розширення можливостей громад у формуванні регіонального освітнього та наукового простору і підвищення конкурентоспроможності є розвиток екологічного туризму геолого-географічного спрямування.

Одним з способів впровадження екологічного туризму на територіях об'єднаних територіальних громад (ОТГ) є організація навчально-пізнавальних (науково-пізнавальних) та науково-дослідницьких екскурсійних маршрутів. З цією метою нами розроблено алгоритм вдосконалення туристичної інфраструктури територіальних громад (рис.1). За визначенням, алгоритм – це логічність дій різноманітної природи, що презентує систематичність кроків, які потрібно виконати для рішення поставленого завдання (http://esu.com.ua/search_articles.php?id=43598). За умови порушення порядку виконання чи пропуску одного з них не можливо гарантувати досягнення бажаного результату.

Відповідно розробленій схемі першим кроком (1) є аналіз існуючої туристично-рекреаційної інфраструктури обраного регіону до якого входить і територія об'єднаної громади. До аналізу включається туристична дестинація (транспортна доступність, трансфер, готелі, заклади харчування, WC, наявність інформації та інші послуги обслуговування).

Рис. 1. Блок-схема покращення туристично-рекреаційної інфраструктури шляхом виконання послідовних кроків

З точки зору розвитку екологічного туризму геолого-географічного спрямування одним з ключових моментів є наявність Музею (бажано краєзнавчого або природничого), якій має стати головним майданчиком для створення освітньо-просвітницької та науково-культурної платформи.

Другим кроком (2) є опрацювання інформації стосовно об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) України, що знаходяться в межах території громади, та пошук потенційних рекреаційних ділянок (чи локацій), перспективних для віднесення до об'єктів ПЗФ. До таких ділянок можуть бути включені ландшафти або ландшафтні комплекси з унікальними флорою, фауною, рельєфом, геологічною будовою, що збереглися в малозміненому природному стані або ж знаходяться на межі знищення внаслідок зростаючого антропогенного впливу і потребують захисту та збереження. Особлива увага при цьому надається об'єктам, що мають або у перспективі можуть набути важливого наукового значення (у т.ч. міжнародного).

На основі результатів аналізу існуючих природоохоронних об'єктів та визначення перспективних об'єктів для заповідання проводиться оцінювання потенціалу привабливості території з точки зору перспектив розвитку

екологічного науково-просвітницького та науково-дослідницького туризму геологічного та географічного спрямування.

Незалежно від наявності місцевого краєзнавчого (природничого) музею доцільним є створення Музею «просто неба» для якого необхідно розробити індивідуальну концепцію зовнішньої геолого-геоморфологічної експозиції.

Досвід різних країн світу показує високу конкурентоспроможність зовнішніх експозицій. Такі експозиції найбільш характерні для музеїв народної архітектури, побуту, історико-етнографічних, палеонтологічних тощо. Відомим є наприклад Музей «Перл Харбор» в Гонолулу, США, який відображає події Другої світової війни. Все частіше зовнішні експозиції створюються і природничими (геологічними) музеями.

Музей під відкритим небом може бути сформована як на майданчику поблизу вже існуючого чи новоствореного музею, так і на території об'єкту ПЗФ. Така експозиція в комплексі з спеціально розробленим інформаційно-візуалізаційним блоком сприяє кращому сприйняттю об'єкта презентації.

З метою популяризації та підвищення туристичної привабливості регіону важливим є і вдосконалення підходів до створення внутрішніх природничих експозицій на території існуючих музеїв. В першу чергу це стосується використання сучасних інформаційно-візуалізаційних технологій для представлення графічних матеріалів, макетів геологічних розрізів, ландшафтів, моделей рельєфу, палеогеографічних реконструкцій. Необхідно звернути увагу на важливість представлення координат фото- та відеоматеріалів, слайд-шоу, що супроводжуються відповідним описом локацій та туристично-рекреаційних маршрутів. Робимо також наголос на необхідності створення джерел доступної і зрозумілої геолого-географічної інформації в Інтернет-просторі для широкого кола споживачів (як-то сайт, сторінка у Facebook, online-карта, електронний атлас, аудіогід тощо).

Отже, у головному, формування або оновлення геологічної експозиції природничого музею доцільно виконувати дотримуючись наступного алгоритму: 1) провести ревізію та науковий моніторинг природних пам'яток, розміщених на території громади; 2) встановити місця знаходження та провести геологічний моніторинг гірських виробок (кар'єрів, штолень, шахт, тощо) та природних відслонень, з метою збору презентабельних зразків порід, руд та мінералів, а також викопних решток в межах вибраної території; 3) встановити зв'язок різновікових геологічних пам'яток з геоморфологічною будовою території, провести палеогеографічні реконструкції.

Крім того, важливо створити мережу маршрутів музеїв та екскурсій (навчально-пізнавальних, науково-пізнавальних, наукових, дослідницьких тощо), які забезпечуватимуться відповідними картографічними схемами путівниками, буклетами, брошурами, листівками, а також додатковим дидактичним матеріалом геологічного, географічного історичного, археологічного змісту тощо.

Такі дії дозволять сформувати сталі партнерські стосунки між представниками рекреаційно-туристичного і культурного секторів, владою та громадою, що у свою чергу посилять туристичний потенціал регіонів та сприятиме збереженню природних ресурсів країни у цілому.

Рекреаційно-туристський потенціал Маріупольського району Донецької області

Князева Т. М.

Національний природний парк «Меотида»

У зв'язку з інтенсивним розвитком туристичної діяльності гостро постало питання про виявлення туристського потенціалу регіонів. В даний час в літературі, що висвітлює проблематику туристської діяльності, поняття туристського потенціалу використовується вкрай рідко. Також слід зазначити різні його трактування вченими. Не існує єдиної думки з приводу властивостей туристського потенціалу як єдиної системи, а також відсутня його класифікація. У зв'язку з цим, дослідження туристського потенціалу і пов'язаних з ним проблемних питань є актуальним.

Туристично-рекреаційний потенціал будь-якої території має складну ієрархію і включає в себе багато різних елементів з великою кількістю компонентів, забезпечення на цій основі комплексного розвитку курортної території регіону з урахуванням соціально-економічних особливостей розвитку, інтересів населення, відповідального природокористування на принципах збереження і відновлення природного екологічного середовища і дбайливого ставлення до історико-культурної спадщини. Саме завдяки туристсько-рекреаційного потенціалу можливе функціонування всієї індустрії туризму, що робить особливо актуальним вивчення природи даної категорії, робить можливим формування принципів ефективного його використання через призму відповідальної туристської політики, яка враховує необхідність